

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Jyväskylän kaupunki pitää yleisesti ottaen hyvänä, että tiekarttatyöllä pyritään täydentämään liikenteen päästövähennystoimenpiteiden vaatimaa rahoitusta, joka Liikenne12-suunnitelmassa näyttäytyy vaatimattomana nykyisen julkisen talouden suunnitelmakauden osalta (2021-2024). Toisiaan täydentävät suunnitelmat tulee laittaa täytäntöön pikaisesti ja tiekarttatyöllä on merkittävä asema tieliikenteen kestävyyttä edistävien toimien vauhdittamisessa.

Muilta osin kaupunki tarkastelee lausunnossaan erityisesti fossiilittoman liikenteen tiekartan luonnoksen ensimmäisessä vaiheessa esitetyistä toimenpiteistä ja niiden mahdollista toteuttamista suhteessa kaupungin asettamiin omiin tavoitteisiin. Toisessa vaiheessa esitetyistä mahdollisista lisäkeinoista, kuten esimerkiksi liikenteen digitalisaation mahdollistamisesta sekä uusien palveluiden ja matkaketjujen kehittymisestä (toimenpide 21) ja etätyön edistämisestä (toimenpide 22), kaupunki päätyy toteamaan, että toimenpiteet ovat yleisellä tasolla kannatettavia ja ne edistävät osaltaan myös Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman tavoitteita.

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen vaihtoehtoisilla käyttövoimilla

Fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tiekartassa esitetään toimenpiteiksi liikennesähkön ja -kaasun julkisen jakeluinfrastruktuurin tuen jatkamista ja korottamista (toimenpide 2) sekä yksityisen latausinfrastruktuurin tuen jatkamista ja korottamista taloyhtiöille ja tuen laajentamista kattamaan jatkossa myös työpaikat (toimenpide 3). Jyväskylän kaupunki toteaa, että toimiva jakeluinfrastruktuuri on keskeinen tavoite uudistuvan teknologian hyödyntämiselle. Jakeluinfrastruktuurin suunnittelun rahoitustuki ja suunnittelun ohjaus toimivat kannustimena järjestelmällisen jakeluverkoston toteutumiselle. Laadukkaaseen suunnitteluun

kohdistuvan tukirahaosuuden määrän lisäämistä tulisi harkita, jotta jakeluverkosto tukee kunkin paikkakunnan tarpeita.

Jyväskylän kaupunki kannattaa valtionavustuksen laajentamista työpaikoille, mutta toimenpiteen osalta jää epäselväksi, että koskeeko asia yksityisten työpaikkojen lisäksi myös kunta-alaa työnantajana. Tämä olisi kaupungin näkökulmasta toivottavaa, jotta myös kunta-alan työntekijöille pystyttäisiin takaamaan tulevaisuudessa nykyistä paremmat mahdollisuudet sähköauton lataamiseen työpaikalla.

Suunnitellut toimenpiteet tukevat Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman liikkumisen ja yhdyskuntarakenne -teeman tavoitetta luoda hyvät mahdollisuudet vähäpäästöisten ajoneuvojen tankkaukseen ja lataukseen.

Autokannan uudistaminen

Autokannan uudistamiseksi tiekartassa esitetään toimenpidettä puhtaiden ajoneuvo- ja palveluhankintojen direktiivin määrätietoisesta toteuttamisesta Suomessa (toimenpide 13). Direktiivin tarkoituksena on edistää ympäristöystävällisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen osuutta julkisten organisaatioiden ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoissa ja siihen liittyvä lakiluonnos on parhaillaan ollut lausuntokierroksella. Lakiluonnoksessa esitetään kattavia toimia puhtaiden ajoneuvojen käyttämiseksi julkisen sektorin osalta.

Jyväskylän kaupunki huomauttaa, että julkisille organisaatioille määritetään lailla veloitteita hankkia tietyntyyppisiä ajoneuvoja ja palveluita, ottamatta kuitenkaan kantaa, miten esimerkiksi riittävä sähköajoneuvojen latausinfrastruktuuri toteutetaan tasapuolisesti kansallisella tasolla. Hankintayksiköiden tulee varata myös riittävästi resurssia lain voimaantullessa ympäristöystävällisten ajoneuvo- ja liikennepalveluiden hankintaan sekä lain seurantaan ja valvontaan hankintayksikötasolla. Tämä lisää riskiä soveltuvien ajoneuvojen tarjonnan riittävyyteen, markkinahintojen nousuun ja hankintayksiköiden tosiasialliseen kykyyn hankkia lain edellyttämiä ajoneuvoja, vaikka tavoitteiltaan direktiivin pohjautuva laki onkin kannatettava. Kaupunki muistuttaa, että lakiluonnoksen ja fossiilittoman liikenteen tiekartan kautta saavutettavat päästövähennykset ja yhteiset vaikutukset markkinoihin tulisi arvioida ja huomioida huolellisesti.

Tiekartassa esitetään toimenpidettä ottaa käyttöön uusi hankintatuki sähkökäyttöisille kuorma-autoille sekä jatkaa ja korottaa kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukea (toimenpide 12). Jyväskylän kaupunki muistuttaa, että raskaan liikenteen, kuten kuorma-autojen osalta, uuden kaluston investointikustannukset ovat suuret. Lisäksi sähkö- ja kaasukäyttöisen raskaan liikenteen saatavuus ja soveltuvuus käyttötarkoitukseensa tulisi varmistaa. Investointeihin liittyvien riskien vuoksi olisi olennaista, että päästövähennyksiä toteutettaisiin kaluston taloudellisen uusiutumistahdin mukaisesti nykyisellä kalustolla uusiutuvan dieselin käytön lisäämisen kautta.

Tämä edellyttäisi uusiutuvan dieselin saatavuuden ja jakeluverkoston kattavuuden varmistamista sekä korkeamman hinnan kompensoimista.

Jyväskylän kaupungin alueelle on muodostunut vahva biokaasuekosysteemi, minkä vuoksi kaupunki pitää erityisen kannatettavana toimenpiteen toteuttamista, jossa vaikutetaan EU:n henkilö- ja pakettiautojen CO₂-raja-arvojen valmisteluun niin, että autojen CO₂-päästöt ovat selvästi nykyistä pienemmät vuoteen 2030 mennessä ja että kaasukäyttöiset henkilö- ja pakettiautot huomioidaan raja-arvoissa omana kokonaisuutenaan (toimenpide 7).

Suunnitellut toimenpiteet tukevat Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman liikkumisen ja yhdyskuntarakenne -teeman visiota hiilineutraalista liikkumisesta 2040.

Liikennejärjestelmien tehostaminen

Liikennejärjestelmien tehostamiseksi tiekartassa esitetään toimenpidettä kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman toteuttamisen jatkamiselle sekä kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantamista maanteiden varsilla ja liikenteen solmukohdissa (toimenpide 15) sekä toimenpidettä liikkumisen ohjauksen valtionavustuksen tason korottamiselle (toimenpide 17). Jyväskylän kaupunki toteaa, että liikkumisen ohjauksen toimilla voidaan usein saavuttaa muutoksia kulutapavalinnoissa kustannustehokkaasti, ja ne osaltaan tukevat muita periaatepäätöksessä esitettyjä toimenpiteitä. Esitetty korotus valtionavustuksen tasoon nopealla aikataululla on siten kannatettava toimenpide.

Suunnitellut toimenpiteet edesauttavat Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman liikkumisen ja yhdyskuntarakenne -teeman tavoitetta, että kävelyn ja pyöräilyn edellytykset ovat hyvät sekä kannustimet tukevat lihasvoimin liikkumiseen.

Tiekartassa esitetään toimenpidettä suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen valtioavustuksen tason kaksinkertaistamiseen vuosille 2021-2024 (toimenpide 16). Vuoden 2024 jälkeisistä tukitasoista päätetään osana Liikenne12-työtä. Jyväskylä kaupunki toteaa, että valtioavustuksen tason nostamisella on myönteinen ja merkittävä vaikutus kaupunkiseutujen lähivuosien joukkoliikenteen palvelutasoon. Joukkoliikenteen matkamäärät ovat koronapandemian (Covid-19) vuoksi vähentyneet ja laskeneet asiakastulojen osuutta 30-35 %. Etätöiden ja -opiskelun lisääntyminen on myös muuttanut matkustustarvetta. Joukkoliikenteen palvelutarjontaa on jatkossa arvioitava enemmän kaupassakäynti-, harrastus- tai muiden vapaa-ajanmatkojen näkökulmasta, koska nämä matkat poikkeavat aikaisemmasta koulu- ja työpaikkakeskittymiin suuntautuneista matkoista, myös ajallisesti. Kaupunki kannattaa joukkoliikenteeseen suunnatun valtioavustuksen kasvattamista, jotta palvelutaso voidaan pitää nykyisellä tasolla ja liikkumisen lisääntyessä joukkoliikenteen matkatapaosuutta pystytään kasvattamaan.

Kaupunki toteaa, että toimenpiteellä on myös merkittävä ja myönteinen vaikutus myös kaluston uudistamiseen. Suurilla ja keskisuurilla kaupunkiseuduilla siirtyminen vähäpäästöiseen tai päästöttömään kalustoon on näkynyt vahvasti viime vuosien hankinnoissa. Mikäli joukkoliikenne siirtyy vahvasti vähäpäästöiseen käyttövoimaan, näyttää se esimerkillään suuntaa siirtymisestä kohti asetettua tavoitetta liikenteen vähäpäästöisyydestä.

Suunniteltu toimenpide tukee Resurssiviisas Jyväskylä 2040 -ohjelman liikkumisen ja yhdyskuntarakenne -teeman tavoitetta toimivasta ja kattavasta joukkoliikenteestä.

Lind Päivi
Jyväskylän kaupunki